

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XVIII. Testimonia in gratiam Autoritatis Secundi Ordinis in Synodis
Diœcesanis, desumpta è Canonibus, qui spectant judices à Synodo
electos, ut legentur à Sancta Sede.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

præcipit, quod à Concilio Tridentino fuerat præceptum, quoad Examinatorum electionem in Synodo, & eorum à Synodo approbationem: & Capite 5. vult Examinatores adhiberi ad examinandos eos, qui se offerunt ad Beneficia curata petenda, seu Parochias, ad excipiendas Confessiones, ad annuntiandum Dei verbum, ad Ordinum promotionem.

In Actibus Ecclesiæ Mediolanensis legitur quomodo procederetur ad approbationem Examinatorum à Synodo, postquam nominati fuerant ab Episcopo, vel à Vicario Generali. Synodus ad multos suum jus compromisso transmittit: hi sua suffragia dabant calculis secretis coràm Præfeto Scrutinii, qui Prælatus erat à Synodi Præsede electus, ut Scrutinio præfesset: Calculi erant impressi, Littera A. Approbationem, Littera R. Reprobationem designabat: media pars suffragiorum sufficiebat: deinde, approbationis promulgatio fiebat. Examinatorum nominatio, & quidquid eam sequebatur ad hanc usque promulgationem, Promotorum postulatio fiebat. *pagina 313. Decret. 6. paginis 1291. 1292.*

CAPUT XVII.

Monumenta Auctoritatis Secundi Ordinis in Synodis Diœcesanis, desumpta ex Canonibus, qui Synodo tribuunt Synodaliū Testium Electionem.

Concilia habita post Concilium Tridentinum antiquos Canones renovant de Testibus Synodalibus. Plerique, qui de iis loquuntur, asserunt eorum electionem fieri debere in Synodo, nec istud jus Episcopo competere, nec ipsi positivè reservari: ex quo concludi potest, istud jus datum fuisse Synodo cum Episcopo, aut illi, qui ipsius vices gerit.

Istius facti probationes desumuntur ex Canonibus sequentibus. Concilium Rothomagensis, habitum anno 1581. de Episcoporum Officiis num. 32. agens de Synodo Diœcesana, jubet in ea eligi Synodales Testes, vel Decanabiles, vel aliter, prout videbitur Episcopo; Virosque eligi vita commendabiles, qui conentur cognoscere non solum Parochianorum actiones & Parochorum, sed & Archidiaconorum & Decanorum, de quibus in proxima Synodo Episcopo renuntiant. Legitur quoque in Concilio Aquensi anni 1585. de Synodo Diœcesana, Synodaliū Testium electionem in Synodo fieri: id enim collocatur inter ea, quæ in ea peragi debent. *Probatī Viri*, inquit Concilium, *deligantur qui Testium Synodaliū officium præsentent, & in ipsa Synodo se fideliter suum munus obituros sanctè jurent, nulloque aut odio vel amore cuspiam, pænæ metu, aut mercedis spe, aut quovis alio humano affectu adducendos, quominus omnia, quæ cognitione digna cognoverint, aliquot ante Diœcesanam Synodum diebus Episcopo significent.*

Adhuc clariùs mentem suam aperit Concilium Avinionense anni 1594. Titulo IV. circa circumstantiam præsentem, in Synodo Diœcesana, è Diœcesi sua, duo iidem Testes Synodales deligantur. Ex quo patet, hanc electionem Synodo competere, quod sequentibus verbis confirmatur; nam cum mentio fit de illa electione, eam fieri in Synodo asseritur, è contrà cum de juramento mentio fit, quod hi Testes debent præstare, in manibus Episcopi præstari debere asseritur.

Si quis penitus perspectum habere desiderat quod spectat Testes Synodales, legat quod de illis asseritur in Actibus Mediolanensibus *paginis 147. & 148.* ipsi constabit, duplicis, in singulis Diœcesibus, fuisse generis: Alii enim attendere debebant ad id, quod à Concilio Provinciali erat reformandum: alii curabant quod reformationem spectabat à Synodo Diœ-

Tom. I.

cesana faciendam. A primis juramentum præstari Metropolitanano, in Concilio Provinciali, in quo eligebantur: ab aliis Episcopo, in Synodo Diœcesana, in qua eligebantur, præstari: juramenti eandem esse formam: ipsis invigilandum esse omnibus abusibus, qui spectabant vel Ecclesiasticos, vel Laicos, vel Ecclesiæ Bona, vel Sancta loca, præsertim verò Decretorum Provincialium, aut Synodaliū neglectioni. Denique, ipsi constabit, aliquo tempore ante Concilium aut Synodum, ab ipsis scribendum esse Metropolitanano, aut Episcopo ea, quæ ipsis reformatione digna videbantur. Pridiè Concilii Testes Synodales singulæ Diœcesis unum deligebant, & ipsi suppeditabantur à Clero Diœcesano omnia itineri necessaria; illi verò, qui ad Synodum veniebant, impensa non suppeditabantur pro itinere, nisi quando è numero illorum erant, qui ad illam convenire non tenentur.

Si utrique aliquod iter suscipere cogebantur pro functione officii, qui huic itineri occasionem dabant, ipsi & alimoniam & itineris impensas dabant.

Quædam adhuc formula respectu Synodaliū Testium reperitur *pagina 1291.* eorumdem Actorum. Juramenti formula, de qua superius egimus, antiquissima est. BURCHARDUS *Lib. I. Capite XCII.* eam ut desumptam ex falsa Epistola tributa Euthiciano refert. Reperitur quoque in REGINONE, qui ineunte sæculo decimo scripsit. *Cap. 25. de Accusationibus*, desumptum è quarto Concilio Lateranensi, multa præscribit de Testibus Synodalibus pro Provinciali Concilio.

CAPUT XVIII.

Testimonia in gratiam auctoritatis Secundi Ordinis in Synodis Diœcesanis, desumpta è Canonibus, qui spectant Judices à Synodo electos, ut legentur à Sancta Sede

Non immeritò Canonibus statutum fuit in Synodo, eligi viros à Sancta Sede legandos. Provinciae siue commissiones, quæ ex ea emanant, frequentes sunt, & sæpe locorum distantia impedit, quominus cognoscantur, illi quibus committi debeant. Undè fit, ut sæpe cogatur Sancta Sedes adversarius dare recuperatores, quos postulant, quod potest bono tum publico, tum particulari, adversari. Bono publico, quia multi interest à Sancta Sede non committi nisi viros sapientes, peritos, & famam commendabiles: Porro: sine electione, de qua agitur, potest recuperatores designare, qui his dotibus careant. Bono privato; quia adversarius, qui Judices postulat, eos petit, apud quos gratiam se inventurum esse credit, siue amicitiam siue aliis rationibus, quod in alterius vergit incommodum.

CANON antiquior hac de re, desumitur è Capite X. Sessionis XXV. de reformatione Concilii Tridentini. His impulsus rationibus ille Conventus, providet observatis incommodis, præcipiendo, ut in Concilio Provinciali & Synodo Diœcesana, aliqui designentur, qui dotibus sint instructi requisitis. *Cap. Statutum, de Rescriptis in 6.* ut sint Sanctæ Sedis Delegati, ut eorum nomina & electio ad Papam mittantur, & aliis delegationes factæ irritæ & nullæ habeantur, pœna nullitatis (ut aiunt) seu substantialis mandatorum alijs datorum infra referetur.

Ut inter causas, quæ à Sancta Sede committi possunt, quædam sunt, quæ spectant vel totam Provinciam, vel homines diversarum Diœcesum in Provincia, & alia, quæ spectant vel totam Diœcesim, vel quosdam Diœcesis privatos, decebat à Concilio præcipi, ut Concilium Provinciale Judices eligeret à Sede Sancta delegandos, & ob eundem finem quidam à Synodo eligerentur.

M De

De ceterò, ita certum videtur Concilii mentem fuisse à Synodo hanc electionem fieri, ut summarii Author his verbis mentem aperuerit, *Judices à Synodo designandi, qui delegentur.*

Aliunde Sanctus CAROLUS, qui certò censendus est melius quam quilibet alius Concilii Tridentini de hac electione novisse voluntatem, ut de aliis rebus, quas præcepit, supponit hanc electionem ad Synodum pertinere; modò enim præscripsit eam requirendi à Promotore, eamque faciendi coram Scrutinii Præfecto, eam denique promulgandi, postquam facta est, ut patet ex Actibus Ecclesiæ Mediolanensis pagina 1291. In eo Concilio videtur requisitione Promotorum ab Archiepiscopo nominari quemdam hominum numerum, & post transmissionem sui juris à Synodo factam aliquibus Patribus, à Compromissariis ad Electionem procedi calculis secretis, quos in capsulas demittebant, quibus inscriptum erat nomen unius ex personis nominatis: & inter se distinctis littera A, quæ approbationem designabat, & littera R, quæ reprobationem; demùm in eo videtur requisitionem Promotorum pro promulgatione, insinuare hos Judices approbatos fuisse suffragiis omnium, quorum intererat, actumque promulgationis Judicum electorum, forte à majori parte Compromissariorum approbatos fuisse.

Quamvis hîc de solo jure agatur eligendorum Judicum à Sancta Sede delegendorum, Synodum Diœcesanam spectante, non superfluum erit observare, quod, si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituatur Ordinarius loci, cum consilio Capituli, alium in ejus locum usque ad futuram Provinciam, aut Diœcesanam Synodum. Undè inferri potest, mentem Concilii fuisse, ut alii non eligerentur inconsulto Secundo Ordine, vel in Synodo congregato, vel Capitulo Metropolitanæ Ecclesiæ repræsentato, modò relatum Decretum integrum de verbo ad verbum legitur in Concilio Aquisi anni 1585. Titulo de *Synodis Diœcesanis.*

Quoad dotes à BONIFACIO VIII. requisitas *Capite citato*, ut aliquis à Sancta Sede possit delegari, ad judicandum de litibus, una duntaxat exigitur; scilicet, vult ille Summus Pontifex, ut delegatus habeat Dignitatem, aut Canonicatum in Ecclesia Cathedrali, quamvis ad judicium procedi non possit, nisi in Urbibus, aut locis consideratione dignis, in quibus reperiantur Docti, quos consulere liceat. Concilia citata istius conditionis mentionem non faciunt, sed solius necessitatis has dotes possidendi, & Nuntio jus delegandi tribuunt, quod ipsi à *citato Capite* non tribuitur, sed soli Papæ aut Legato: in quo admittitur in Gallia non verò Concilia laudata.

CAPUT XIX.

Canones qui tribuunt Synodo Diœcesanæ electionem Examinatorum, Testium Synodaliū, Judicum à Sancta Sede delegendorum, statuunt aliis rationibus gravioribus hac in Synodo Secundi Ordinis auctoritatem.

Relatis, tribus præcedentibus Capitibus, Canonibus, qui probant Synodum Diœcesanam debere participem esse electionis Examinatorum, Testium Synodaliū, & Judicum à Sancta Sede delegendorum, nunc mihi probandum incumbit, quid ex his inferri possit in gratiam auctoritatis Secundi Ordinis, quoad alia Capita.

Primò: meritò inferri potest, quod, si secundum hos Canones, Secundus Ordo in Synodo auctoritate gaudere debeat, quoad hanc electionem, quia ex una parte, cum Synodus sit Secundi Ordinis Conventus, cui præest primi Ordinis dux, & alia ex parte, cum electio, de qua agitur, sit volun-

tariæ Jurisdictionis actus, cui munia distribuere competat, necesse quoque esset, si alii Ministri eligerentur, ut inter alios punctatores, in Synodo voce saltem Consultativâ gaudere Secundum Ordinem.

Secundò: ex his Canonibus colligitur, Secundum Ordinem auctoritatem habere debere in aliis rebus gravioribus, quæ in Synodo fiunt, aut quæ fieri deberent. Si enim Secundo Ordini hi Canones tribuunt auctoritatem in eligendis Ministris, de quibus superius egimus, id alterutro fundamentò niti debet, vel materiæ gravitate, vel quia Secundi Ordinis interest.

Primo loco gravitas materiæ id exigere videtur. 1. Quia examen maximè necessarium Ordinum promotioni, Beneficiorum provisionibus, Prædicationis approbationi, Sacramentorum administrationi, præsertim Penitentia Sacramenti, cum Ordinibus, Beneficiis, Functionum exercitio Sacrarum, nihil in Religione sit augustius.

2. Causæ Ecclesiasticæ sæpissimè sacras functiones spectant, Sacramenta, Beneficiorum jura, Verbum Dei annuntiandum, vel aliam instructionem factam, vel in Ecclesiâ, vel extra Ecclesiam.

3. Testibus Synodalibus incumbit requirere & detegere abusus, qui spectant & homines, & res sacras.

Quod autem multi referat Secundi Ordinis, Examinatores ipso non consulto eligi, Testes Synodales, Judices à Sancta Sede delegandos, id ex eo maximè patet, quod his Ministris competat eum examinare, ipsi invigilare, denique in eum sententiam ferre. Si autem tales Ministri eo inconsulto deligerentur, defectu dotum his in Ministris requisitarum sæpissimè læderetur Secundus Ordo.

Porrò: si materiæ gravitas, si Secundi Ordinis commodum Concilia impulere ad præcipiendum, ut horum Ministrorum electio non fieret, nisi ab illo probaretur; credendi locus est, eorum mentem fuisse, alia gravioris momenti non fieri ipso non consulto. Præterea, cum creatio Ministrorum, de quibus agitur, in Synodo novæ disciplina sit effectus; verisimile omninò est eam factam fuisse ad instar earum rerum, quæ in hac Synodo fiebant, ex quo concludi potest, usum jam vigere nihil in Synodo fieri, inconsulto Secundo Ordine; quod invicem probat, illorum Ministrorum electionem, ipso approbante, faciendam fore.

Ut ergò tunc Statuta Synodalia jam fiebant in Synodo, & aliunde majoris sint ponderis pro Ecclesiæ bono, & majoris consequentiæ pro Secundi Ordinis commo, Ministrorum, de quibus mentio facta est, creatione probari potest, Canonibus prolatis, Secundum Ordinem participem esse debere Statutorum Synodaliū.

Quod autem tunc fierent in Synodo Statuta Synodalia, id constat, non solum nomine *Synodaliū*, quod ipsis ab origine datum fuit, quodque supponit ea facta fuisse aut approbata in Synodo; verum etiam numero testimoniorum antea prolatorum.

Quod verò eadem Statuta pro Ecclesiâ majoris sint momenti, majorisque consequentiæ pro Secundo Ordine, id sola ratione probatur: quod enim attinet Examinatores, Testes Synodales, & Judices designatos, à Sancta Sede delegandos, materiam præbet Statutis Synodalibus; idque colligitur Statutis *Sextæ* Synodi Diœcesis Mediolanensis, Decretis VI. VII. & VII. & Statutis *Undecimæ* Synodi, monita circa Sacramentalia, possunt, prout Diœcesis necessitates exigunt, addere vel detrahare his, quæ à Conciliis Decreta sunt, quoad tria capita & aliam quamcumque mutationem, quæ expedire visa fuerit, facere.

Præterea, hæc eadem Statuta spectare possunt Capita graviora, quam tria de quibus mentio facta fuit. Talia forent *Doctrina puncta*, quæ Dogmata aut Mores spectant.